



Børnehaven Solhjem

Læreplan 2017

Strandvejen 96 | 8000 Aarhus C. | Tlf 86 14 09 95 | post@solhjem-aarhus.dk | www.solhjem-aarhus.dk

Indholdsfortegnelse

Målsætning for institutionen	3
Pædagogikkens i praksis	4
Udvikling af lærerplanen / Evalueringskultur	5
Læreplanen for børnehaven	9
1. Barnets alsidige personlige udvikling og personlige kompetencer	9
2. Sociale kompetencer	11
3. Sprog	13
4. Krop og bevægelse	15
5. Kendskab til naturen og naturfænomener	16
6. Kendskab til kulturelle udtryksformer og værdier	18
Børn med særlige behov	19
Elementer i pædagogikken	21
Vi anser det for vigtigt....	22

Overordnet målsætning for Solhjem:

At barnet udvikler forudsætninger for at blive et harmonisk, alsidigt og selvstændigt menneske, der kan tage initiativer.

Som mennesker er vi til dels af naturen, og gennem opdragelse / dannelse udvikler vi kultur. Bevægelsen er sprogets forudsætning, der igen giver grundlag for sociale kompetencer og personlig udvikling.

Fokuspunkterne i lærerplanen udtrykker tilsammen en helhed og er hinandens forudsætning.

Dannelsesmålet er frie, selvstændige mennesker, der kan være ansvarlige i fællesskabet.

Pædagogikken i praksis

Når Rudolf Steiner-pædagogikken omsættes praktisk, er det i første omgang de grundlæggende kvaliteter vi holder os for øje.

Gennem iagttagelse af barnets generelle udvikling finder vi en mængde fællestræk, som vi alment forsøger at tilgodese i udformningen af dagligdagen i børnehaven.

I forhold til det enkelte barn iagttages de mere specielle udtryk, som behandles individuelt.

I dagligdagen forholder vi os til,

- at barnet sanser verden og igennem sine efterlignings-kræfter, forvandler omgivelsernes indtryk i ydre bevægelse, sprog, leg etc.
- at barnet trives ved at leve i faste rytmer, og at genkendelighed og forudsigelighed i dagligdagen udvikler den tillid og tryghed, der er grundlaget for en harmonisk udvikling.
- at den lovmæssige udvikling af barnets bevægelse, sprog og tænkning, der kan iagttages gennem dets leg, kan opdeles i karakteristiske afsnit: Gå, tale, tænke / bevægelse, sprog, fantasi, forestilling, tænkning.

Således er det barnets opgave indtil det 3. år at rejse sig op og få orientering i rummet, dernæst at erhverve sig sproget og dermed anlægget til tænkningen. Samtidig begynder barnet at efterligne omgivelserne på en legende måde.

Fra det 3. - 5. år er fantasien udviklet så vidt, at barnet ikke bare handler, men i efterlignende leg forvandler de ting, det oplever. På dette alderstrin udviser barnet stor fantasi, når det gælder forvandling af oplevelser.

Ved 5. års alderen har barnet fået frigjort sin fantasi og forestillingsevne. Det kan nu begynde at danne indre billeder, som udformes i legen. Rollelegene får her deres store betydning.

På dette alderstrin tager legen nu en anden form. Barnet kan forestille sig en legs forløb, inden det udfører den, og det er ikke længere bundet til et fast forløb, men ved på forhånd hvilke ting, det skal bruge i en leg.

I erkendelse af barnets behov for rytme og genkendelighed, belivende sanseindtryk og efterligningsværdige voksne som forbilleder kan dagligdagen indrettes på mangfoldige måder alt efter omstændighederne.

For at tilgodese rytme og genkendelighed opdeles dagens forløb, så den består af forskellige gøremål, der i princippet gentages hver dag. Ikke på en stiv og pedantisk måde, men i et levende åndedræt, der tager hensyn til, hvordan gruppen og de enkelte børn trives.

Tilrettelæggelse af dagen så den skifter mellem frie og mere samlede beskæftigelser, forstærker den rytmiske proces, og børnenes koncentration i de enkelte ting øges.

Udvikling af lærerplanen: På Solhjem reviderer vi lærerplanen løbende i forhold til rytme, aktiviteter, pædagogiske mål & handlinger.

Lærerplanen er delt op i 6 overordnede temaer med beskrevne mål, men i enhver aktivitet, pædagogisk proces eller børnerelation bliver de fleste områder delvist tilgodeset, udfordret.

Hvad oplever børnene, hvilke læringselementer bliver tilgodeset og hvilke nye tiltag kan vi gøre for at for at tilgodese børnenes lærings- og dannelsesproces. Vi anvender ofte SMTTE-model.

Evalueringskultur for lærerplanstemaer:

Solhjems pædagogik er tilrettelagt i en dagrytme, ugerytme og årsrytme, der sikrer, at der kontinuerligt arbejdes med alle temaer i lærerplanen og at alle børn medoplever og udfordres i deres udviklingsproces.

Dagligdagen i børnehaven foregår i en rytme, hvor de samme ting sker i den samme rækkefølge, ikke stift og pedantisk, men som i et levende åndedræt. Den veksler mellem den frie leg og samling af børnene (udånding og indånding) til fx sangleg, eventyrfortælling, ude-liv, tegning, malning, madlavning, håndværk og forberedelser til årstidsfesterne.

Dagsrytmen: Hver dag kl. 9.00 er der samling på alle stuer, der varer 20. min - ½ time. Her gennemføres dagligt et særligt tilrettelagt program, hvor øve- og oplevelses- & læringsprocesser udfoldes. Kl. 11.00 er der hver dag en eventyrfortælling, historie eller en fortælling dramatiseres. Derefter måltidet og fra kl. 12.30-14.00 ude tid.

Foruden en dagsrytme, der i princippet er bygget ens op i dens form - indholdet kan variere efter ugedag og årstid - har vi en årsrytme. Der er en række gøremål, arbejder som indgår i årsplanen til forberedelse af den enkelte årstidsfest.

Vi har *Høstfesten* i august, *Michaelsfesten* i september, *Lanternefesten* november, *Adventsfesten og Julefest* i december, *Fastelavnsfesten* i februar, *Påskefesten* i marts/april, *Pinsefesten* i maj/juni og *Sommerfesten* i juni.

Evaluering:

Afdelingsmøder: En gang om ugen afholdes afdelingsmøder / stuemøder, hvor der arbejdes med planlægning af den pædagogiske praksis og med børnebetragtninger. Afdelingsmødet / stuemødet er vores primære evalueringsforum i forhold til de enkelte børn.

Pædagogisk praksis: I forbindelse med planlægning af pædagogiske tiltag er de altid begrundet ud fra vores grundlæggende arbejdsintentioner.

Børnebetragtninger: Der er forholdsvis hurtige gennemgange af alle børn, hvor deres styrker og evt. udfordringer beskrives, - og der aftales yderligere tiltag for såvel hele børnegruppen som for den enkelte. Derudover arbejdes der med mere omfattende betragtninger af enkelte børn med særlige udfordringer eller styrker. Er der særlige udfordringer aftales handlingsstrategier.

Personalemøder: De overordnede overvejelser om pædagogikken og de enkelte temaer behandles på fælles personalemøder hver tredje uge, samt på pædagogiske dage.

Pædagogiske dage: Pædagogiske dage er tilrettelagt for den enkelte stue en dag om året. Her gennemgås og evalueres den pædagogiske praksis og pædagogiske tiltag.

Der afholdes ligeledes en pædagogisk dag for hele medarbejdergruppen samlet en gang årligt.

Forældresamtaler: I forbindelse med og som udgangspunkt for afholdelse af forældresamtaler forbereder medarbejderne sig og noterer sig det enkelte barns udviklingsstandpunkt i forhold til alder. Nærmeste udviklingszone (Kan ikke, er på vej imod, kan med hjælp, mestre)

Der afholdes introduktionssamtaler med alle forældre inden barnet begynder. Derefter er der opfølgningssamtale senest 3 måneder efter opstart. Her fortæller pædagogerne om deres iagttagelser. Hvad barnet kan, er på vej imod og udfordringer, samt evt. bekymringspunkter. Samtalen er i dialog med forældre.

Derefter afholdes forældresamtale / dialog en gang om året, hvor pædagogerne har forberedt sig i forhold til barnets videre udvikling, fortæller om tiltag, der er gjort og lytter til forældrenes oplevelser af deres barns udvikling. Dette bringes tilbage på afdelingsmødet, hvor en fælles bevidsthed om det enkelte barn deles med andre nære medarbejdere.

Der laves sprogvurderinger på alle børn.

Sus materialet udarbejdes og bruges i det år barnet skal i skole, - på vej mod skole.

Eksempel: Morgensamling:

Lidt før kl. 9.00 standser legen og der ryddes op. Derefter samles vi i rundkreds til morgensamling. Vi leger fingerlege og sanglege, siger rim og remser og synger årstidens sange. Vi synger den samme morgensang hver dag, hvor hvert barns navn nævnes. Vi synger også navnene på de børn, som ikke er kommet denne dag, og det er rigtig dejligt, når der er ringet eller skrevet besked ind om fravær – så vi kan fortælle, hvorfor børnene evt. ikke er i børnehave. Det gør de fraværende børn nærværende. Morgensamlingen har flere pædagogiske og sociale funktioner; her mødes vi og bekræftes i, at dette er basen – i denne gruppe hører vi til, vi synger og leger sammen og har en fælles oplevelse. Derudover er morgen- samlingen en oplagt mulighed for de voksne til at få "mærket" børnegruppen. Ofte viser børnenes tilgang til morgensamlingen, hvordan de har det den dag og i det hele taget hvad det er for et barn. Vi kan se om der er noget vi skal være opmærksomme på: Er barnet deltagende eller iagttagende, vil det gerne være "på" – eller skal det have lidt hjælp for at turde, hvem har noget "kørende" med hinanden, som de evt. skal have hjælp til at løse, hvem hænger lidt med næbbet eller sprudler af energi osv.

Genkendeligheden og det tilbagevendende skaber tryghed. Børnene ved hvad der skal ske – vi har mange ritualer, som børnene også er med til at skabe og udbygge. De har indflydelse, men vi tager ansvaret for den pædagogiske proces, der ligger i morgensamlingen. Vi bestræber os på at have en fast struktur, så børnene kan få ro til at fordybe sig i det vi laver, i stedet for at bruge energi på hele tiden at prøve at finde ud af, hvad vi skal nu. Samlingen er tydeligt voksenstyret – men vi mener også at der skal være plads til fleksibilitet og spontanitet, så vi kan gå med derhen hvor børnene er. Det skulle gerne skærpe vores opmærksomhed i forhold til at kunne mærke om der er særlige behov, der skal dækkes, eller om vi skal gå ind og lave modvægt. Yderligere har samlingen den sociale funktion, at børnene lærer at række hånden op, hvis de gerne vil sige noget, så vi ikke taler i munden på hinanden. De lærer at lytte til hinandens ideer og historier og de lærer at vente på tur. De får brugt og mærket deres krop, som jo udvikler sig i så rivende fart at den skal mærkes på mange måder, for at de kan følge med. Vi vælger sange, der passer til årstiden, så vi derigennem markerer årsrytmen og bygger op til vores årstidsfester. Men vi har bevidsthed om hvor børnene er og griber det – hvis der er lopper og energi i luften, så må vi ud og hoppe og trampe inden vi kan sætte os ned og lave fingerlege. Vi stimulerer sprogudviklingen både gennem sangene men især ved rimene og remserne, hvor der leges med ord og lyde. Finger legene har den funktion, at de – udover at være sjove – også stimulerer finmotorikken som på sigt har stor betydning for den kognitive udvikling.

Vi ser, at børnene oplever:

Begejstring, glæden og evnen til at være sammen, fællesskab, samhørighed.

Glæde ved at synge, udtrykke sig i et sikkert fællesskab. Glemme sig selv og være med i det der gøres.

Oplevelse af, at der også er andre med deres ønsker og behov. At tage hensyn.

Socialt, - lytte til, interesserer sig for, være opmærksomme på hinanden.

Vi ser børnene lærer:

Personlig udvikling / sociale evner.

At tage tur, - behovsudsættelse, impulsstyring indefra, indre ro

Være på, - tage plads, - og give plads.

Evnen til at være i ro og vente, vente til det bliver ens tur.

Evnen til at være sikker og kunne stå alene i midten, - at være den.

At vågne op for fællesskabet, kende "regler", - hvis tur er det.

Holde fokus, - være koncentreret, nærvær.

Lærer nye sange og tilegner sig melodi og rytme gennem gestik og gebærder. (mestre)

Kultur: Gennem en skat af årstidens sange, der beskriver naturens gang og vores kulturs fester får et billede af den verden de lever i.

Sprog: Sproget stimuleres ved at børnene i en sikker sammenhæng får ro til at lytte, udtrykke sig og samtale.

Krop. Gennem sanglege med gestik, gebærder, mimik og bevægelse får kropsfornemmelse og krops beherskelse, - såvel finmotorik som grov motorik øves.

Naturen: Gennem årstidens sange og årstidsfesterne, der beskriver naturen forløb gennem året opleves samhørighed med naturen. (forbindes og forstærkes at naturfortællinger senere på dagen)

Evaluering:

Vi oplever: At børnene sanser, oplever, føler, lærer.

Vi ser, at børnene gennem stemninger og oplevelser udvikler et indre liv, som senere udtrykkes i samværet med de andre børn og i leg.

At børnenes udviklings- og læringsproces stimuleres og forstærkes gennem morgensamlingens form, indhold og kontinuitet.

Vi konkluderer at det er et vigtigt element i Solhjems pædagogik, at vi fastholder, udvikler og nuancerer yderligere.

Læreplanen i børnehaven

Læreplanens fokusområder er:

Barnets personlige udvikling og personlige kompetencer

Sociale kompetencer

Sprog

Krop og bevægelse

Kulturelle udtryksformer og værdier

Naturen og naturfænomener

Børn med særlige behov

Barnets alsidige personlige udvikling og kompetence:

Selvoplevelse – Selvfølelse – Selvbevidsthed.

Udgangspunktet for at kunne udvikle sig er tillid. Tillid til de voksne og til verden som sådan. Tillid opnås i en tryk, rytmisk dagligdag med forudsigelighed, hvor barnet i mødet med pædagoger oplever at tro på sig selv og sine evner til at møde verdens udfordringer.

Det enkelte barn skal kunne føle sig set, forstået og anerkendt på egne forudsætninger.

Ved at udvikle øvrige kompetenceområder understøttes samtidig dannelse af personligheden.

Vi arbejder med udviklingen af de personlige kompetencer og dannelse af identitet gennem efterligning og ved - at opleve, - at kende, - at mestre:

Barnets måde at opleve sine omgivelser på gør, at det naturligt lærer allerbedst gennem efterligning ved at lade sig inspirere af de voksne handlinger og meningsfulde gøremål i praktiske og kunstneriske arbejdsprocesser.

Barnet optager omgivelsernes gebærder og bevægelser, handlemåder og stemninger. Barnet sanser verden og forvandler den i nye udtryk.

Vi lader barnet opleve begreberne gennem handling og iagttagelse, selvfølgelig og ledsaget af sproget.

At hvert barn føler sig set, hørt og forstået.

Der hilses hver dag på det enkelte barn, og i samlingsstunden bliver alle børn nævnt ved navn også de børn, der er fraværende. Det viser børnene, at de også er med i børnehavens liv og bevidsthed, når de ikke er til stede - det er vigtigt at blive husket.

I barnets børnehavetid arbejdes på at bibringe barnet de alsidige basiskompetencer, som er grundlag for dets videre udvikling i skolen.

Gennem oplevelse af elementerne og legetøj i god kvalitet, og ved at indrette omgivelserne bevidst sansestimulerende og oplevelsesorienteret giver vi en impuls til udvikling af en velfungerende sanse- og oplevelsessevne.

Gennem fortællinger, eventyr, sanglege og samtale i en varm atmosfære stimulerer vi udviklingen af en solid sprogkompetence hos barnet.

Vi giver impulser til udvikling af fantasi ved eksempelvis at lade barnet deltage i rollespil, og således giver vi mulighed for selv at udfolde sig skabende i sin leg.

Vi lader børnene skabe frit ud fra deres ideer i situationer, hvor de eksperimenterer og arbejder med farver, bivoks og andre materialer eller selvopfundne lege, og vi hjælper på vej, hvis det er nødvendigt.

Dette udvikler børnenes evne til at motivere sig selv og tro på egne evner.

Vi samtaler og handler i fællesskab, men giver også rum til at handle alene eller i mindre grupper. Vi tager hensyn til de små og hjælper de store børn med at orientere sig i forhold til rettigheder og pligter.

I løbet af børnenes ophold i børnehaven tilstræber vi at bibringe dem etiske normer, der kan styrke et stærkt indre liv og sunde værdier.

Det gør vi gennem fortælling af eventyr og afholdelse af årstidsfester, hvor vi gennem bl.a. fortælling og handling viser almene idealer, der kan danne grundlag for egne værdier - det sande, det skønne og det gode.

Barnet skal føle sig som en vigtig del af børnehavens daglige liv ved dagligt at deltage i alle børnehavens gøremål. Det kunne være at lave mad, dække bord, vaske op, rydde op samt deltage i pleje af legeplads og have.

Barnet skal opleve de voksnes meningsfulde handlinger.

Børnene påskønnes for deres bidrag, og de opfordres til at deltage i forhold til deres alder og evner.

De store børn opfordres til at tage vare på de mindre, lege med dem og hjælpe dem. De påskønnes for deres indsats og får ad den vej tro på egne evner og betydning. De små børn får ad den vej bedre kontakt til og lærer noget af de store og bliver set og værdsat.

Der fortælles dagligt eventyr og historier i børnehaven. Ud fra eventyrerne og historierne skaber børn og pædagoger med jævne mellemrum rollespil, hvor børnene frivilligt påtager sig forskellige roller. Her får de prøvet sig selv af i forskellige mere eller mindre krævende situationer og kan udvikle fantasi, selvfølelse og selvtillid i forhold til disse.

Vi stimulerer gennem bevægelsesmuligheder, udøvelse af legeurytmi og sangleg. I den frie leg med enkle materialer og simpelt, smukt legetøj udfordres børnenes evne til at skabe selv, og i sanglege øves børnenes evne til forestilling og kunstnerisk udtryk.

2. Sociale kompetencer

Solhjems målsætning.

Et grundlæggende mål for Solhjem er, at hvert barn udvikler sin egenart og individualitet i en social sammenhæng. At hvert barn bliver en unik personlighed, der kan og vil bidrage til fællesskabet.

Hvert barn bliver betragtet og behandlet som et individ med eget temperament, egen livshistorie, egen skæbne.

Sociale kompetencer øves:

I den frie leg hvor børnene selv tilrettelægger og forvandler legetemaer i samspil med andre børn.

Igennem deltagelse i sanglege og eurytmi, hvor børnene skal indgå i en større sammenhæng og forholde sig til at være en del af en større gruppe.

Ved sammen med andre at deltage i daglige gøremål, måltider og festligheder.

Børnene møder hinanden, samarbejder og får, under vejledning fra de voksne, mulighed for at lære at være en positiv del af en større helhed.

Ved at vi gør ting i fællesskab og samtale under vejs øves børnene i at aflæse signaler fra andre og øver sig i samarbejdets kunst.

Ved konflikter trøster de voksne og illustrerer med ord og bevægelse, hvordan man får en god kontakt til hinanden. De voksne hjælper børnene til at forklare sig / udtrykke sig, trøste eller smile.

Pædagogerne sørger for i deres omgang med omverdenen at udvise tydelig omsorg for mennesker, dyr og planter, ja det skabte i almindelighed. Ligeledes sørges der for i valg af eventyr og fortællinger, at vælge tekster, hvor også empati og omsorg betones. Børnene, især de store, opfordres til omsorg og til at hjælpe de små.

Respekt for egne og andres grænser.

I børnehaven har vi få og enkle regler for, hvad der er tilladt og forbudt. I og med at børnene har forskellige grænser for, hvad de accepterer og afviser, hjælper pædagogerne børnene afhængigt af situationen til at udtrykke, hvad de vil, og hvad de afviser. Dette øves især med de større børn.

Eksempel: Lærerplanstema, - Baggrund, forudsætninger, ramme.

Personlig udvikling og sociale kompetencer

<p>Mål: Hvad vil vi opnå?</p>	<p>Tiltag: Hvordan og hvorfor?</p>	<p>Tegn: Eksempler på hvad der sker undervejs</p>	<p>Evaluering: Registrering / vurdering</p>
<p>Barnet føler sig mødt og anerkendt</p>	<p>Den voksne møder barnet med ægte nærvær – opsøger selv barnet og er interesseret i hvad det føler og gør.</p>	<p>Barnet er "sig selv" – behøver ikke at agere på en bestemt måde for at blive anerkendt – barnet har f.eks. lyst til at fortælle uopfordret</p>	<p>Gennemgang af den enkeltes udvikling på stuemøder / afdelingsmøder og ved forældresamtaler. SUS-materiale</p>
<p>Barnet føler sig som en del af fællesskabet og kan – på sin måde – rumme de andre i fællesskabet</p>	<p>Den voksne viser barnet at det er en vigtig del af fællesskabet, og at de andre børn er vigtige for fællesskabet</p>	<p>Barnet opsøger selv de voksne og andre børn med forventning om at blive set og hørt – barnet ønsker at være med i de andres lege – og kan rumme at andre børn kommer med i de lege og aktiviteter barnet selv er i gang med.</p>	
<p>Barnets fantasi og indre liv stimuleres</p>	<p>Barnet møder fantasifulde historier, lege, legetøj m.m. og fantasifuld og levende tilgang til aktiviteter</p>	<p>Barnet kan forestille sig ting "som ikke er" (starten til selvstændig tænkning) – kan selv sætte lege og handlinger i gang</p>	

3. Sprog

Solhjems målsætning er;

- at sproget øves, udvikles og beherskes.
- at barnet kan kommunikere sprogligt med omverdenen, og at det kan udtrykke sine behov.
- at barnet inden skolealderen kan udtrykke sig klart på et forståeligt dansk og har et passende ordforråd.
- at barnet får mulighed for at udvikle sit nonverbale sprog gennem mimik, kropssprog og andre udtryksmåder. (mimik, gestik, gebærde)
- at barnet udvikler en nysgerrighed over for sproget.

Sproglige kompetencer øves:

Ved dagligt at høre og – selv fortælle historier og eventyr – sige rim og remser – lege sanglege og fingerlege.

Ved at opmuntre barnet til at fortælle om oplevelser det har haft – og lære at lytte når andre fortæller.

Ved at lytte til barnet – og opmuntre det til at formulere sig sprogligt – og at opmuntre det til at give udtryk for dets behov.

Ved at hjælpe barnet med dialogen med andre børn.

Ved at prioritere dialogisk læsning.

Ved at pædagogerne er bevidste om understøttende sprogstrategier.

Sprog. Eksempel:

At børnene udfordres til sproglig kreativitet både gennem strukturerede og spontane aktiviteter. Eksempelvis:

Mål: Hvad vil vi opnå	Tiltag: Hvad gør vi?	Tegn: Hvad ser vi?	Evaluering: Hvordan registrerer vi?
Sproglig kompetence, hvor barnet kan udtrykke sine ønsker, tanker og behov verbalt – At kommunikere: barn /barn og barn/voksen	Bruge åbne spørgsmål i forhold til barnets formuleringer og handlinger – opfordre dem til at fortælle	Børnene vil gerne fortælle og forklare sig – de formulerer sig sprogligt i stedet for at udtrykke sig nonverbalt (f.eks. i konflikter)	Gennemgang af børn på stuemøder med fokus på sprog, sprogvurderinger. Beskrivelse af sprog niveau som forberedelse til forældresamtaler. Forberedelse til forældresamtaler.
Sprogbeherskelse hvor barnet kan formulere en fortælling sammenhængende	Øver fortælling/formulering i f.eks. morgensamling. Spørge børnene på tur om oplevelser eller andet	Børnene vil og kan fortælle en historie eller oplevelse sammenhængende	
Sprogbeherskelse hvor barnet oplever lyde og rytme i sproget	Vi synger, laver rim og remser, vrøvlevers – ofte med ledsagende bevægelser	Børnene deltager aktivt, og begynder selv at lege med sproget	
Udvikle børnenes receptive og produktive ordforråd	Dialogisk læsning Samtaler i hverdagen – både planlagte og spontane	Børnene får et større ordforråd	

4. Krop og bevægelse

Solhjems målsætning er:

- At barnets oplevelse af at beherske og være godt tilstede i sin krop bliver styrket.
- At barnet udvikler lyst og mod til fysisk aktivitet og oplever glæden ved at bevæge og udfolde sig. At hoppe, danse, løbe, klatre, kravle og springe.
- At balance og koordination af egenbevægelse øves både fin - og grovmotorisk.

Krop og bevægelse øves:

Ved at børnene deltager i børnehavens daglige aktiviteter, der rummer mange gøremål, som er gavnlige for udvikling af barnets egenbevægelse.

I køkkenaktiviteter såvel som i forberedelse til årstidsfester med klipning og klistring, samt fingerlege og modellering af bivoks m.m. styrkes og udvikles den finere egenbevægelse.

I sanglege og udendørs leg øves og styrkes grovere egenbevægelse samtidig med, at sprogfærdighed og balance øves. Gennem sanglege og andre bevægelseslege gøres det at bevæge sig naturligt, tiltrækkende og morsomt.

Inde og ude skaber vi muligheder for, at børnene kan bygge fx. huler. Legepladsen formes, så børnene kan bevæge sig i forskellige niveauer, gemme sig, løbe og klatre.

Desuden får børnene mulighed for at hjælpe de voksne med at rive, feje og luge. Her øves brug af værktøjer.

Indenfor vil der i forbindelse med årstidsfester være fremstilling af mange forskellige små håndværk. Eksempelvis lanterner, træting, fremstilling af små håndarbejder eller fletning af halmkranse. Og der er fri adgang til farvekridt og papir, og børnene maler og tegner dagligt.

Børnene har mulighed for at deltage i madlavning og bagning, og det virker for de allerfleste børn meget motiverende på lysten til at bevæge sig i den finmotoriske sfære.

Børnene kommer dagligt på legepladsen, der er indrettet som naturlegeplads med bakker, klatretræer og rigeligt med jord, vand, sand etc. Eller børnene kommer ud at gå tur, hvilket styrker deres bevægelsesorganisme og generelle sundhedstilstand.

Vi sørger for at give plads til, at børnene kan hvile sig. Ved at have en afvekslende rytme, hvor vi dagen igennem veksler mellem tilrettelagt aktivitet og fri leg, sørger vi for, at børnene ikke stresses.

5. Kendskab til: Naturen og naturfænomener

Solhjems målsætning er:

At give barnet mulighed for at opleve glæde ved at være i naturen på alle årstider og at udvikle respekt for natur og miljø.

Kompetencemålet øves:

Ved at gøre udflugter til en fornøjelig oplevelse for børnene, og derved grundlægge en basal glæde ved naturen. Det gøres bl.a. ved at sørge for, at børnene er godt klædt på, således at de får mulighed for under udflugten at bevæge sig frit og lege, og at turens længde tilpasses børnenes alder og vejrliget.

Ved at respekten formidles ved små fortællinger om naturens væsener, dyr og planter og insekter, om deres glæde og smerte. Det er vigtigt, at de voksne opfører sig forbilledligt, både ude og hjemme ved for eks. ikke at kaste affald og vise medlidenhed med sårede dyr og planter.

Ved at barnet får mulighed for at opleve naturen og de fire elementer med alle sanser.

I løbet af børnenes tid i børnehaven og gennem de aktiviteter og oplevelses muligheder, der tilbydes, kommer børnene i kontakt med alle aspekter i ovennævnte.

På legepladsen og udflugterne opleves jordelementet. På legepladsen gives der mulighed for gravning og formning i sand, oplevelser med jord i plejearbejdet i haven – såning, lægning af blomsterløg og plantning – leg med vådt ler og jord i regnvejr. Her kommer vandelementet med.

Luftelementet mødes på ture i blæsevejr. Der laves papirflyvere, som børnene kan lege med ude som inde og ved høsttid skilles avnerne fra kornet udendørs i blæsevejr.

Ildens element mødes både ude og inde ved stearinlys, hvor de voksne viser forsigtighed, omhu og respekt. Udendørs laves bål til at bage snobrød og pandekager.

Børnene får mulighed for at opleve naturen som kilde til æstetiske oplevelser og at opleve den som et rum for leg og fantasi.

På vores udflugter udtrykker pædagogerne glæde og beundring ved, at vi sammen med børnene oplever og tilskynder børnene til at betragte livets ytringer, dyr og planter, med respekt og glæde. Vi samler fx smukke sten, blade, kogler, træstykker og kastanjer, som tages med hjem i børnehaven og bruges som legemateriale.

At barnet har mulighed for at opleve naturen som kundskabsområde.

De større børnehavebørn viser ofte en vågen interesse for en mere præcis viden om naturen med deres mange spørgsmål. De voksne tilstræber at tilfredsstille deres videbegærlighed med konkrete, korte forklaringer og opfordrer dem til selv

at gøre iagttagelser.

Lærerplanstema, - Natur: - Baggrund, forudsætninger, ramme.

De overordnede mål er beskrevet i lærerplanen: Nedenstående er et eksempel:

Mål:	Tiltag:	Tegn:	Evaluering:
Hvad vil vi opnå?	Hvordan og hvorfor?	Eksempler på hvad der sker undervejs	Registrering / vurdering
Kendskab til og glæde ved naturen	Ved dagligt at være i haven og jævnligt tage på ture i skoven, på engen og stranden.	Børnene lærer naturen at kende på alle årstider og oplever elementernes virkninger i deres mangfoldige udtryk. Lære alle planter & væsner at kende, deres navne og egenskaber.	Er børnene så glade og glæder de sig til turene? Giver de udtryk for genkendelse og kendskab til oplevelserne i naturen? Færdes de hjemmevant og sikkert!
Respekt for naturen	De voksne er gode eksempler, affald samles, det smides aldrig. Fortælle og vise om livsbetingelserne for beboerne i naturen.	Plejekultur. Børnene fodrer fugle, planter og vander blomster, urter etc. Er forsigtig med de små væsener i skoven. Rydder op og bliver lyttende til lydende og følger vækst og forvandling.	Hvornår sker det og hvornår er det mindre "godt"?
Fordybelse	Ved at give god tid og plads.	At have særlige steder, hvor børnene kan være i lang tid, kende området i detaljer, skabe hjemstavn, - bygge huler etc.	Giver de udtryk for genkendelse og kendskab til oplevelserne i naturen? Færdes de hjemmevant og sikkert!

Bevægelse	Gå lange ture, løbe, kravle, klatre, balancere, udforske nye områder, samle, bygge etc.	Børnene bestiger bakkerne, kravler i de væltede træer, hopper over vandløb, løber om kap til næste punkt.	Bevæger børnene sig frit i naturen, forbinder sig med den også udenfor de grusede stier?
-----------	---	---	--

6. Kendskab til kulturelle udtryksformer og værdier

Solhjems målsætning er:

- At barnet får en almen dannelse.
- At barnet udvikler en æstetisk sans.
- At barnet øver forskellige kulturelle udtryksformer så som sang, leg, dans, drama, musik og fortælling.
- At de voksne overordnet bestræber sig på at være gode forbilleder for børnene i deres sprog, handlinger og holdninger.

Målet øves:

I samtale og fortælling øves sprogets kunst og kunsten at lytte.

I sanglegen eksempelvis forskellige årstiders udtryk eller håndværkets bevægelser og i sangens melodiske rytme og stemning.

I eurytmien udtrykker vi sprogets lyde i harmoniske bevægelser.

I tegning og malning skildrer børnene deres indtryk og sindsstemninger i farver.

I legen efterligner, udtrykker og afprøver børnene deres indtryk af verden og livet, og deres behov for at forme det.

Forældre og børn hilses ved ankomst og afsked, så vidt det er muligt med håndtryk og et godmorgen og et farvel.

Vi prøver, efterhånden som børnene er parate til det også at få øjenkontakt, således at vi hver især ved, at vi har set hinanden.

Ved måltiderne øver vi os på at spørge om maden, række videre til de andre etc. Vi begynder sammen efter et lille vers og siger også tak for mad.

Børnehavens indretning og farvevalg bestræbes at være smuk og hensigtsmæssig, og der udsmykkes med naturmaterialer i forhold til årstiden.

Legetøjet er smukt bearbejdet og lavet af naturmaterialer (træ, glas, keramik, uld, silke m.m.)

At børnene skal have tilstrækkelig tid til egen disposition.

Børnehavens rytme, hvor vi veksler mellem planlagte aktiviteter og fri leg, gør, at børnene hver dag også har egen tid til rådighed og ikke stresses.

Afhængig af det enkelte barns behov, er der mulighed for, at det for en kortere eller længere periode kan få lov at være sig selv eller hvile, udover den af pædagogerne for gruppen planlagte rytme.

Børn med særlige behov:

I en moderne verden med mange skift og forandringer vil mange børn på et tidspunkt have særlige behov. Ofte i forbindelse med forældrenes liv.

I denne kontekst arbejder vi med temaet. Så vidt muligt arbejder vi med de særlige behov i den samlede pædagogik, da de almindelige elementer ofte kan udformes så behovene imødekommes.

Derudover rettes særlig opmærksomhed på særligt truede børn. Børn med særlige livssituationer, udviklingsforstyrrelser eller sociale omstændigheder. Særlig opmærksomhed rettes mod forhold, hvor den skærpede underretningspligt kan komme i spil.

På personalemøder / stuemøder følges og drøftes alle børns trivsel og sundhed, udvikling og læring.

Børn med særlige behov kunne være:

Adoptivbørn.

Børn af enlige mødre / fædre.

Børn, for tidligt født.

Børn af forældre i krise / skilsmisse / depression / sygdom.

Børn i familier med socialt ringere vilkår.

Børn af alt for travle forældre.

Børn med mange flytninger og forskellige papmødre / fædre.

Børn med særlig konstitution, der giver problemfyldt adfærd.

Børn der får "ringe" kost hjemme. / Overvægtige børn.

Børn hvor computerspil og fjernsyn fylder alt for meget.

Børn med særlige behov:

Hvor der ud fra en særlig bekymring iagttages og vurderes særlige behov iværksættes en strategi / handleplan for at imødekomme behovet.

Der kan være tale om alm. utilpashed ved livssituationen, udviklingsforstyrrelser eller sociale omstændigheder.

Særlig opmærksomhed rettes mod forhold hvor den skærpede underretningspligt kan komme i spil.

Mål: Hvad vil vi opnå?	Tiltag: Hvad gør vi?	Tegn: Hvad ser vi?	Evaluering: Registrering / vurdering
Imødekomme behovet! At blive opmærksom på og se, samt udvikle strategi, handleplan.	lagttage, observere, samt i-talesætte det enkelte barns behov.	Lave delmål for fælles indsats, samtale med kolleger, samt forældre, evt. PPR.	Vurdere forløbet i fastlagte intervaller. Notere:
At pædagogerne har den viden og kompetence, der skal til for at yde støtte.	Ved kurser, gennem supervision og ved at søge faglig vejledning, råd.	Særlig opmærksomhed på personalemøder (børnebehandling), stuemøder, supervision. Ved brug af SUS-materiale, Pædagogisk udviklingsbeskrivelse, Evt. ved brug af PPR etc. Talepædagog / læge...	Notere forløb:
Fælles bestræbelse sammen med forældrene. Samarbejde, trykke forældre.	Samtaler, åbenhed / ærlighed, strategier, handleplaner.	Informere forældrene undervejs / inddrage den i processen, skabe tryghed omkring deres barn.	Notere forløb:

Elementer i pædagogikken:

Årets rytme, årstidsfesterne.

Alt, hvad der sker i børnehaven, er præget af årstiden og sammen med børnene lægger vi et stort arbejde i årstidsfesterne: Høstfest, michaelsfest, lanternefest, adventsfest, jul, hellig tre konger, fastelavn, påske, pinse og sommerfest.

Der hører mange forberedelser med til festerne, og det er en stor dag for børnene, når en fest bliver fejret. Et år er lang tid for et barn. At noget fejres på samme måde år efter år giver genkendelsesglæde og er med til at skabe tryghed og tillid.

Sanglege

I sanglegen møder vi sprogets rytme og lyd og livets fænomener på en legende melodisk måde. Vi øver de forskellige roller i sanglegene. Børnene får prøvet sig selv af, og øver sproget og bevægelsen uforpligtede, da det er leg. Gruppens og de voksnes indsats bærer og hjælper også de børn, som måske i andre situationer er tilbageholdende eller har svært ved sproget eller bevægelsen.

Eventyr

De små børn i børnehavealderen lever i en billedverden. De forstår bedst billedsprog, fortællingens og eventyrets sprog. I børnehaven fortælles hver dag et remseeventyr eller et folkeeventyr, nogle gange ledsaget af et dukkespil. I eventyrernes malende beskrivelser oplever barnet i drømmende form menneskets møde med godt og ondt og muligheden for at udvikle identitet ved at medopleve fortællingernes drama.

Eurytmi

Eurytmien er en bevægelsesform, hvor sprogets lyde og udtryk forbindes i smukke harmoniske bevægelser, og hvor sproget udtrykkes i bestemte gestus.

I børnehaven har vi legeeurytmi, hvor bevægelser ledsager små sanglege, og hvor børnene spiller forskellige roller.

Legetøj

Legetøjet er hovedsageligt af naturmaterialer for at give børnene alsidige og gode sanseoplevelser. Samtidig fremstilles legetøjet så det giver barnet mulighed for at udfolde sin fantasi.

Fællesskabsdannelse

I børnehaven skabes en stor del af grundlaget for at danne relationer til andre.

Vi lægger vægt på at lære børnene at tage hensyn til hinanden og dele glæden ved at skabe noget med hinanden.

Vi tager hensyn til forskellige behov og fortæller børnene, at vi gør det.

De voksne er børnenes forbilleder, og vi opfordrer også forældre til at komme i børnehaven til årstidsfester og fællesarbejdsdage, hvor man får mulighed for at lære andre forældre at kende. Samtidig får børnene den oplevelse, at forældre

også drager omsorg for deres børnehavehus.

Vi anser det for vigtigt at:

At børnene bliver set!

At børnene bliver hørt.

At børnene bliver inspireret af meningsfyldte handlinger.

At alle barnets sanser bliver stimuleret.

At barnet oplever musik, sang, og rytme i sin hverdag.

At der dagligt er sangleg børnehaven.

At der dagligt er fri leg i børnehaven.

At børnene dagligt får fortalt historier eller eventyr.

At barnet møder betingelser, som støtter dets fysiske sundhed fx gennem ernæring med økologiske og biodynamiske produkter.

